

Sygn. akt V Ca 1850/19

POSTANOWIENIE

Dnia 18 listopada 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Bogusława Jarmołowicz-Łochańska spr.

Sędziowie: SO Agnieszka Wiśniewska

SR (del.) Wiesława Śmich

Protokolant: protokolant Jakub Ośka

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z wniosku G. J.

z udziałem (...) S.A. w L., E. J., A. J.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji (...) S.A. w L.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim

z dnia 19 grudnia 2018 r., sygn. akt I Ns 460/10

postanawia:

- zmienić zaskarżone postanowienie w punktach pierwszym, drugim i czwartym w ten sposób, że oddalić wniosek, oraz ustalić, że koszty sądowe w częściach równych ponoszą G. J., E. J. i A. J., a szczegółowe ich wyliczenie pozostawić referendarzowi sądowemu, a dotychczasowemu punktowi trzy nadać nowy numer „dwa”;
- oddalić apelację w pozostałej części
- zasądzić od G. J., E. J. i A. J. na rzecz (...) S.A. w L. kwotę po 146,66 (sto czterdzieści sześć 66/100) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Agnieszka Wiśniewska Bogusława Jarmołowicz-Łochańska Wiesława Śmich

Sygn. akt V Ca 1850/18

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 5 sierpnia 2010 r. G. J. wniósł o ustanowienie na nieruchomości położonej w S. (...) (gm. B.), dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...), składającej się m. in. z działki nr (...), na rzecz przedsiębiorstw przesyłowych (...) Sp. z o.o. w W. i (...) Sp. z o.o. w Ł., służebności przesyłu polegającej na prawie dostępu do

pasa gruntu o szerokości 5 m od strony zewnętrznej każdej z linii i szerokości 4 m od strony wewnętrznej każdej z linii, biegnącego na długości około 165 m, równoległe do południowej granicy działek nr (...), dla właściwych służb eksploatacyjnych uczestników, po wcześniejszym uprzedzeniu właściciela gruntu, w celu wykonywania czynności związanych z dozorem, eksploatacją, naprawą, konserwacją, należywym utrzymaniem i modernizacją dwóch linii napowietrznych 15 kV, znajdujących się w tym pasie gruntu, za wynagrodzeniem na rzecz właściciela w wysokości (...) zł rocznie w odniesieniu do linii północnej oraz (...) zł rocznie w odniesieniu do linii południowej, które będzie waloryzowane corocznie o wysokość inflacji podawanej przez Główny Urząd Statystyczny, a nadto o zasądzenie od uczestników na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, iż na przedmiotowej nieruchomości posadowione są dwie napowietrzne linie energetyczne, które bez żadnego tytułu prawnego użytkują uczestnicy, którzy nie chcą uregulować stanu prawnego przez ustanowienie służebności i zapłatę właścicielowi należnego wynagrodzenia.

W piśmie z dnia 21 czerwca 2011 r. (...) S.A. w L. wniosła o odrzucenie wniosku ze względu na brak zdolności sądowej po stronie (...) Sp. z o.o. w Ł. wobec nie istnienia tego uczestnika. Podniosła, iż w dacie wniesienia wniosku uczestnik ten nie istniał albowiem został przejęty przez (...) S.A. w L. w wyniku połączenia spółek w trybie art. 492 § 1 pkt 1 ksh. W kolejnym piśmie procesowym z 27 czerwca 2011 r. podmiot ten zakwestionował wniosek o ustanowienie służebności, a w następnym podtrzymując swoje stanowisko procesowe, (...) S.A. w L. z ostrożności procesowej - gdyby wniosek nie został odrzucony - wniosła o oddalenie wniosku na koszt wnioskodawcy, kwestionując go zarówno co do zasady, jak i co do wysokości, a także wniosła o zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania.

Na rozprawie w dniu 28 czerwca 2011 r. wnioskodawca wskazał na brak przesłanek do odrzucenia wniosku z uwagi na następczy charakter braku zdolności sądowej. Podniósł, że uczestnicy w chwili jego składania istnieli, wskazał natomiast na ziszczenie się przesłanek do zawieszenia postępowania w trybie art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c., a następnie jego podjęcie z udziałem następcy prawnego dotychczasowych uczestników i wniósł o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze uczestnika (...) S.A. w L..

Postanowieniem wydanym na wspomnianej rozprawie postępowanie w sprawie zawieszono.

W piśmie z dnia 30 czerwca 2011 r. wnioskodawca podtrzymując dotychczasowe stanowisko w sprawie, wniósł o wezwanie do udziału w sprawie w charakterze uczestnika (...) S.A. w L. jako następcy prawnego wskazanych we wniosku uczestników, wobec przejęcia ich majątków, w tym prawa własności urządzeń służących do przesyłu energii elektrycznej zlokalizowanych na nieruchomości stanowiącej własność wnioskodawcy.

Postanowieniem z dnia 1 września 2011 r. podjęto zawieszono postępowanie z udziałem (...) S.A. w L..

W odpowiedzi na wniosek złożonej na rozprawie w dniu 21 grudnia 2011 r. (...) S.A. w L., wniosła o oddalenie wniosku na koszt wnioskodawcy oraz o zasądzenie na rzecz uczestnika kosztów postępowania. Podniosła zarzut zasiedzenia służebności przejścia linii opisanych we wniosku, a także zarzut nawiązania umowy użyczenia o charakterze trwałym, dodatkowo kwestionując wskazany we wniosku obszar służebności (jako zbędny i w istocie nie wykorzystywany) oraz wynagrodzenie (jako niezasadne z uwagi na nieodpłatny charakter użyczenia i wygórowane w kontekście przeznaczenia i sposobu wykorzystania nieruchomości), a także wskaźników jakimi posłużył się wnioskodawca.

Następnie wnioskodawca poinformował Sąd o podziale działki nr (...) na działki nr (...) i o przejściu własności działki nr (...), dla której jest prowadzona księga wieczysta Kw (...) na córki E. J. i A. J. oraz wniósł o ich wezwanie do udziału w sprawie.

Postanowieniem z dnia 19 października 2017 r. Sąd Rejonowy wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestniczek A. J. i E. J., które zajęły stanowisko zbieżne ze stanowiskiem wnioskodawcy.

Postanowieniem z dnia 19 grudnia 2018 roku Sąd Rejonowy ustanowił na nieruchomościach położonych w miejscowości S. (gmina B., powiat W.) stanowiących działki: nr (...) o pow. (...) ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta Kw (...) o pow. (...) ha, dla której prowadzona jest księga wieczysta Kw (...), na czas nieoznaczony - w pasie

gruntu obejmującym po 1 m od obrysów słupów oraz po 3 m do 4,85 m od skrajnych przewodów linii (łącznie o pow. 0,0145 ha w przypadku działki nr (...) ha w przypadku działki nr (...)) wraz z drogą dojazdową (o pow. 0,0172 ha w przypadku działki nr (...) ha w przypadku działki nr (...)) odpłatną służebność przesyłu na rzecz (...) Spółka Akcyjna w L. polegającą na prawie dostępu do opisywanych terenów służebności dla właściwych służb eksploatacyjnych uczestnika, po wcześniejszym uprzedzeniu właściciela gruntu, w celu wykonywania czynności związanych z dozorem, eksploatacją, naprawą, konserwacją, należywym utrzymaniem i modernizacją posadowionych na tych działkach linii napowietrznych 15 kV,; zasądził od (...) Spółka Akcyjna w L. tytułem jednorazowego wynagrodzeniem za ustanowienie służebności opisanej w punkcie 1:a) na rzecz G. J. kwotę (...) zł ((...)), b) na rzecz E. J. kwotę (...) zł ((...)), c) na rzecz A. J. kwotę (...) zł ((...)); oddalił wnioski stron o zwrot kosztów postępowania i stwierdził, że każda ze stron ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie, nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim tytułem nieuiszczonych kosztów postępowania: od G. J., E. J. i A. J. kwoty po 6.513,18 zł (sześć tysięcy pięćset trzynaście złotych 18/100), od (...) Spółka Akcyjna w L. kwotę 6.333,18 zł (sześć tysięcy trzysta trzydzieści trzy złote 18/100).

Podstawę rozstrzygnięcia stanowią następujące ustalenia faktyczne i ocena prawna:

Na podstawie umowy sprzedaży sporządzonej w dniu 7 lutego 1973 r. wnioskodawca, G. J., nabył prawo własności nieruchomości położonej w S. (...) (gm. B.), złożonej z działek nr (...) o łącznej pow. (...) ha, objętej księgą wieczystą Nr (...). Nabyte działki powstały na skutek podziału działki nr (...) zatwierdzonego decyzją nr (...) Burmistrza Miasta i Gminy B. z dnia 10 kwietnia 2009 r., przy czym działka nr (...) powstała jako działka o charakterze budowlanym.

Działka nr (...) uległa podziałowi na działki nr (...) o pow. (...) ha i (...) o pow. (...) ha. Na skutek umowy darowizny z dnia 1 sierpnia 2016 r. właścicielkami działki nr (...), dla której założono księgę wieczystą Nr (...), w udziałach wynoszących po 1/2 zostały uczestniczki, E. J. i A. J..

W dacie nabycia przez wnioskodawcę dawnej działki nr (...) (obecnie nr (...) i (...)) były na niej wybudowane urządzenia sieci elektroenergetycznej o napięciu 15 kV każda, które są na nich także i obecnie. Były one już w latach 70-tych, a posadowione je w latach 60-tych .

Wspomniane urządzenia obejmują obecnie dwie linie napowietrzne wraz z słupami. Wcześniej było trzy linie, ale jedna została zdemontowana, tzn. okablowanie zdjęło przedsiębiorstwo energetyczne, a słupy na własny koszt wnioskodawca.

Poza samymi liniami na opisywanych nieruchomościach są łącznie 4 słupy. Jedna linia ma 3 słupy, druga - jeden słup, przy czym jeden ze słupów to słup a-owy odporowy, a dwa to słupy a-owe odłącznikowe.

Jeden słup zlokalizowany jest przy ogrodzeniu - przy granicy z działką nr (...), dwa w pobliżu ogrodzenia przy granicy z działkami nr (...), a jeden w środku działki.

Na chwilę obecną z opisanej infrastruktury elektroenergetycznej korzysta uczestnik, (...) S.A. w L..

Z dniem 31 sierpnia 2010 r. doszło do połączenia tej spółki ze spółkami m. in. (...) Sp. z o.o. w W., (...) S.A. w Ł. czy (...) Sp. z o.o. w Ł. w trybie art. 492 § 1 pkt 1 ksh poprzez przeniesienie całego majątku wymienionych spółek na wspomnianego uczestnika.

Przejmowana spółka (...) S.A. w Ł. pierwotnie nosiła nazwę Zakład (...) S.A. w Ł.. Zaś przejmowana spółka (...) Sp. z o.o. w W. pierwotnie nosiła nazwę (...) Sp. z o.o. w W..

Ani uczestnik ani jego poprzednicy prawni nie zawarli żadnej umowy, na korzystanie z nieruchomości wnioskodawcy. Niegdyś zresztą przy stawianiu słupów nie było praktykowane odbieranie zgody od właściciela, lecz był to swoisty przymus państwowy.

Ani wnioskodawca, ani jego poprzednicy prawni, nie otrzymali jakiegokolwiek świadczenia w związku z posadowieniem wzmiankowanych linii. Z kolei w latach 80-tych wnioskodawca sprzeciwił się posadowieniu na swojej nieruchomości kolejnej linii w związku z czym do jej posadowienia ostatecznie nie doszło.

Wnioskodawca także protestował przeciwko utrzymywaniu wcześniej posadowionych słupów i proponował zamianę linii na wariant podziemny, na co nie wyrażono zgody.

Dodatkowo wnioskodawca oraz przedsiębiorstwa przesyłowe (jeszcze na etapie funkcjonowania wcześniej przywołanych (...) S.A. w Ł. i (...) Sp. z o.o. w W.) wymieniali korespondencję dotyczącą m. in. ustanowienia służebności przesyłu i odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości opisanej na wstępie, lecz w toku tej wymiany nie doszło do uwzględnienia zgłaszanych przez wnioskodawcę roszczeń.

Powyższe stanowisko wynika m. in. z dokonanej przez (...) Sp. z o.o. w W. oceny, iż uprawnienie podmiotów korzystających z linii posadowionych na nieruchomościach stanowiących przedmiot niniejszego postępowania, powstało na skutek z zasiedzenia stosownej służebności.

Sąd Rejonowy ustalił także, iż istniejące na gruncie linie energetyczne wraz infrastrukturą w postaci słupów stanowią uciążliwość dla właścicieli przedmiotowych nieruchomości - zmniejszają bowiem walory estetyczne działek i utrudniają ich zagospodarowanie zarówno z perspektywy samej aranżacji przestrzeni, jak i wznoszenia czy rozbudowywania ewentualnych budynków. Z powyższych względów właściciele nieruchomości mają poczucie, że działki te są mniej wartościowe w porównaniu do działek sąsiednich.

Niegdyś na działce były tunele foliowe, ale był problem z ich usytuowaniem i wysokością wobec istnienia linii. Ostatecznie grunt został wyłączony z produkcji rolnej i wnioskodawca tak urządzał zieleń by linii i słupów nie było widać. W konsekwencji działka jest silnie zadrzewiona. Na działce nr (...) posadowiony jest budynek połączony z budynkiem mieszkalnym zlokalizowanym na sąsiedniej działce nr (...), w którym mieszkają wnioskodawca oraz jego syn z żoną i dziećmi.

Decyzją nr (...) z dnia 25 maja 2005 r. o warunkach zabudowy, wydaną przez Burmistrza Miasta i Gminy B. na etapie rozbudowy tego budynku, ustalono zakaz lokalizacji budynków mieszkalnych w odległości po 7,5 m od osi linii w każdą stronę. Przebieg linii energetycznej determinuje też lokalizację planowanych przez uczestniczki E. J. i A. J. zabudowań.

Według studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy B. (uchwała nr XIII/71/11 Rady Miejskiej w B. z dnia 29 września 2011 r.) działka nr (...), a w konsekwencji działki nr (...), leżą na terenie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej i usługowej, w obrębie której obowiązuje zakaz realizacji obiektów usługowych mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oprócz obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacji oraz zakaz lokalizacji obiektów handlowych o pow. sprzedaży 2.000 m kw., a także przewidywana jest możliwość realizacji usług tylko takich, których oddziaływanie będzie zamykać się w granicach terenu danej inwestycji czy też - po wcześniejszym szczegółowym przeanalizowaniu lokalnych warunków lokalizacyjnych - lokalizacji usług z zakresu baz transportowych, warsztatów samochodowych o więcej niż 2 stanowiskach, stacji paliw płynnych i do tankowania samochodów na gaz, jak również przewidziano, że wyznaczone tereny z udziałem funkcji chronionych akustycznie winny być pod względem dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku zaliczane do rodzajów terenów zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami odrębnymi.

Zaś zmiana przeznaczenia opisywanych terenów na nierolne i nieleśne nie wymaga szczególnej zgody.

Dla linii typu 15 kV przewiduje się przeprowadzanie przez uczestnika jako operatora systemu dystrybucyjnego (1) nie rzadziej niż raz na 5 lat oględzin sieci w celu sprawdzenia jej stanu en bloc z jednoczesnym sprawdzeniem stanu konstrukcji wsporczych, fundamentów, izbic, stanu przewodów i ich osprzętu, stanu podwieszanej linii światłowodowej wraz z osprzętem lub innych systemów łączności montowanych na linii, stanu łączników, ochrony przeciwprzepięciowej i przeciwpożarowej, stanu widocznych odcinków kablowych sprawdzanej linii napowietrznej, stanu izolacji linii, stanu napisów informacyjnych i ostrzegawczych oraz zgodności oznaczeń z dokumentacją

techniczną, stanu instalacji oświetleniowej i jej elementów, zachowania prawidłowej odległości przewodów od ziemi, zarośli, gałęzi drzew oraz od obiektów znajdujących się w pobliżu, od składowisk materiałów łatwo zapalnych oraz wpływu działania wód i osiadania gruntu na konstrukcję linii, (2) przeglądów z oględzinami jak wyżej, badaniami, pomiarami i próbami eksploatacyjnymi, konserwacjami, naprawami, (3) oceny stanu technicznego sieci nie rzadziej niż co 5 lat uwzględniając m. in. wyniki powyższych oględzin, badań, przeglądów, prób i pomiarów eksploatacyjnych, zaleceń wynikających z programu pracy sieci, stosownych danych statystycznych i wymagań, wiek sieci, zakresy i terminy wykonanych zabiegów eksploatacyjnych, napraw i modernizacji, jak również warunki wynikające z planowanej rozbudowy sieci, warunki bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej, a także warunki ochrony środowiska naturalnego.

Uczestnik nadto co rok - dwa lata prowadzi przecinkę drzew pod opisywanymi liniami, wjeżdżając wówczas na działki ciężkim sprzętem z wysięgnikiem co uniemożliwia poza wcześniej opisywanymi ograniczeniami, hodowlę ozdobnych czy użytkowych roślin w okolicach linii. Nadto do awarii przyjeżdża pogotowie energetyczne.

Zakres części wyżej opisywanej nieruchomości niezbędnej do prawidłowej eksploatacji urządzeń przesyłowych powinien być wyznaczony (1) w przypadku gdy na nieruchomości nie będzie realizowana zabudowa - jako obszar po 1 m od obrysów słupów oraz po 3 m do 4,85 m od skrajnych przewodów linii, a także pas terenu o szerokości 2 m jako spełniający funkcję drogi dojazdowej, zaś (2) w przypadku gdy na nieruchomości będzie realizowana zabudowa - jako obszar o szerokości 8 m.

Wytyczenie w powyższym pasie służebności przesyłu, umożliwiającej prowadzenie przez uczestnika (...) S.A. w L. eksploatacji opisywanej napowietrznej linii elektroenergetycznej (wraz ze słupami) z możliwością dostępu do opisywanych terenów służebności dla właściwych służb eksploatacyjnych uczestnika, po wcześniejszym uprzedzeniu właściciela gruntu, w celu wykonywania czynności związanych z dozorem, eksploatacją, naprawą, konserwacją, należyтым utrzymaniem i modernizacją posadowionych na tych działkach linii napowietrznych, spowoduje, że na przywołanych na wstępie działkach powierzchnia służebności wyniesie odpowiednio (...) ha na działce nr (...) i (...) ha na działce nr (...), a dodatkowo - w zakresie drogi dojazdowej do służebności - (...) ha na działce nr (...) i (...)ha na działce nr (...) .

Wynagrodzenie za ustanowienie wspomnianej służebności w kształcie obejmującym wyżej przywołany teren służebności wraz z drogą dojazdową i wartością nasadzeń wynosi łącznie, w przypadku działki nr (...) - (...) zł, zaś w przypadku działki nr (...) - (...) zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił w oparciu o twierdzenia stron zawarte w pismach procesowych kierowanych do Sądu oraz wyrażane na rozprawach, w tym w trakcie zeznań składanych przez wnioskodawcę, informacje zgromadzone w toku oględzin nieruchomości, opinie biegłych sądowych z zakresu elektroenergetyki, geodezji i wyceny nieruchomości, a nadto na wyżej wyszczególnionych dokumentach i ich kopiach znajdujących się w aktach niniejszej sprawy w takim zakresie, w jakim są one spójne i korespondują one z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Nadto Sąd ten wskazał, iż w całości praktycznie uwzględnił także zeznania wnioskodawcy nie dopatrując się w nich niespójności czy też sprzeczności z pozostałym materiałem dowodowym, szczególnie z dokumentów - jako najbardziej obiektywnego punktu odniesienia, pomijając jedynie kwestie ograniczeń, jakie z posadowienia linii stanowiących przedmiot zainteresowania w niniejszej sprawie wynikają dla sąsiednich nieruchomości, w tym dla siostry wnioskodawcy czy też dla jego syna.

Sąd pierwszej instancji pominął natomiast dokumenty przedłożone przez uczestnika (...) S.A. w L.: kopię karty z księgi inwentarzowej, kopię decyzji nr (...) wydanej przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w P., kopię wykazu właścicieli działek występujących w projekcie, czy kopię protokołu nr (...) wskazując, iż dokumenty te nie zawierają takich treści, które pozwoliłyby na jednoznaczne i wyraźne powiązanie wyszczególnionych w nich elementów infrastruktury elektroenergetycznej z nieruchomością wnioskodawcy oraz uczestniczek A. J. i E. J.. Dokumenty te bowiem ani nie odwołują się do konkretnych numerów działek, ani nie zawierają niezbędnych załączników

mapowych, stanowiących integralną część niektórych spośród wymienionych dokumentów, a pozwalających na geograficzną lokalizację linii, której dokumenty te dotyczą i identyfikację przebiegu relacji linii a w niektórych dokumentach napięcie linii jest inne niż ustalone w toku niniejszego postępowania (mianowicie nie 15 kV, lecz 30 kV). Zaś w przypadku dokumentów wymieniających potencjalnych właścicieli gruntów (pomijając nawet formę tego dokumentu, nie opatrzonego pierwotnie żadnym podpisem) brak jest bezpośredniego wskazania wnioskodawcy oraz wspomnianych uczestniczek, a nie wykazano, którzy z wymienionych właścicieli mieliby być ich poprzednikami prawnymi.

Zakres służebności, wytyczenie jej obszaru i wynagrodzenie Sąd pierwszej instancji ustalił w oparciu o opinie biegłych sądowych z zakresu elektroenergetyki (M. H.), geodezji (A. B. (2)) oraz wyceny nieruchomości (U. H.) uznając sporządzone opinie za profesjonalne, zgodnie z wymogami (w tym z uwzględnieniem swobody wyboru właściwego podejścia oraz metody i techniki szacowania w rozumieniu art. 154 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, Dz. U. 2018.2204 ze zm.). Nadto wszelkie ewentualne wątpliwości dotyczące w szczególności biegłych z zakresu elektroenergetyki oraz wyceny nieruchomości zostały w ocenie Sądu pierwszej instancji wyczerpująco wyjaśnione na rozprawach, nie wymagając dalszej weryfikacji okoliczności, których dotyczyły, opiniami sporządzanymi przez innych biegłych tej samej specjalności.

Sąd Rejonowy wskazał, iż odmiennie oceniono opinie biegłych z zakresu elektroenergetyki w osobach S. G. korzystając jedynie z dokumentów do wspomnianych opinii dołączonych czy A. S. mimo składanych przez tych biegłych wyjaśnień czy uzupełnień, skutkiem czego, zasięgnięto dodatkowej opinii innego biegłego (wzmiankowanego M. H.).

Sąd Rejonowy podniósł iż przez żadną ze stron nie była ostatecznie kwestionowana ze względów merytorycznych opinia biegłego z zakresu geodezji, a strony różniły się wyborem wariantu służebności spośród wykreślonych, a stanowiących de facto pochodną opinii biegłego sądowego z zakresu elektroenergetyki i stanowiska uczestnika jako przedsiębiorstwa przesyłowego. Co do wyceny to wszelkie ewentualne wątpliwości dotyczące opinii biegłej U. H. zostały wyczerpująco wyjaśnione w opinii uzupełniającej, nie wymagając dalszej weryfikacji okoliczności. Nadto Sąd pierwszej instancji wskazał, iż spośród opinii sporządzonych przez tą biegłą pominięto, zważywszy na konieczność zachowania wymaganej przez przepis art. 156 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami adekwatności opinie sporządzone w dniu 17 listopada 2012 r. (z późniejszymi ustnymi wyjaśnieniami - k. 190-222, 288) czy w dniu 31 lipca 2017 r. (z późniejszym uzupełnieniem k. 876-916, 960-962), korzystając jednocześnie z załączników do tych opinii i bazując na opinii z dnia 11 września 2018 r. wraz z uzupełnieniem.

Odnosząc się do oceny dochodzonego roszczenia Sąd pierwszej instancji wskazał, iż zgodnie z art. 305¹ k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c. (tj. wchodzące w skład przedsiębiorstwa tego przedsiębiorcy urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne), prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń, a do służebności przesyłu w myśl art. 305⁴ k.c. stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych. Stosownie przy tym do treści art. 305² § 2 k.c. jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa w przywołanym art. 49 § 1 k.c., właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, iż na nieruchomościach położonych w S. (gm. B.) tj. działce nr (...) o pow. (...) ha, objętej księgą wieczystą Kw (...), pozostającej własnością wnioskodawcy i na działce nr (...) o pow. (...) ha, objętej księgą wieczystą Kw (...), pozostającej we współwłasności uczestniczek E. J. i A. J. w udziałach wynoszących po 1/2 części, zlokalizowane są urządzenia służące do doprowadzania energii elektrycznej, tj. urządzenia sieci elektroenergetycznej 15 kV obejmujące słupy wraz z dwoma liniami napowietrznymi, wchodzącymi w skład przedsiębiorstwa uczestnika (...) S.A. w L.. Urządzenia te zostały posadowione bezumownie, a uczestnikowi nie służy jakkolwiek tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy na cele związane z przesyłem energii,

w tym nie stwierdzono by powyższe znajdowało umocowanie w jakiegokolwiek decyzji administracyjnej, w nabytym przez zasiedzenie ograniczonym prawie rzeczowym w postaci służebności lub w postaci prawa odpowiadającego nieodpłatnej służebności przesyłu tudzież w jakiegokolwiek umowie (choćby użyczenia). Uczestnik, na którym w myśl przepisów art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. spoczywał ciężar dowodu wykazania istnienia wspomnianego tytułu prawnego nie podolał spoczywającemu na nim obowiązкови w tym zakresie.

(...) S.A. w Ł. - po pierwsze - nie wykazała by w powyższym przedmiocie została wydana jakakolwiek decyzja administracyjna, w tym w trybie ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (Dz. U. 1961.18.94 ze zm.), ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości (Dz. U. 1991.30.127 ze zm.) czy też w trybie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. 1997.115.741 ze zm.). Powyższe w ocenie Sądu czyni bezprzedmiotowymi dalsze ewentualne rozważania dotyczące decyzji administracyjnych, jakie miałyby dotyczyć linii energetycznej stanowiącej przedmiot zainteresowania niniejszego postępowania, czy to w kontekście ważności i skuteczności takich decyzji, czy to w kontekście skutków w sferze uprawnień właścicielskich wnioskodawcy i uczestniczek, jakie tego rodzaju decyzje mogłyby wywoływać (na które to skutki wskazuje Sąd Najwyższy m. in. w postanowieniach z dnia 5 października 2016 r., III CSK 328/15, Legalis nr 1533425, z dnia 19 maja 2016 r., IV CSK 522/15, Legalis nr 1508606, czy w uchwałach z dnia 6 czerwca 2014 r., III CZP 107/13, Legalis nr 897444, z dnia 8 kwietnia 2014 r., III CZP 87/13, Legalis nr 797812, z dnia 20 stycznia 2010 r., III CZP 116/09, Legalis nr 183629). Z cytowanych powyżej przepisów wyraźnie wynika, iż dla stwierdzenia zasiedzenia opisywanej służebności niezbędne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek: nieprzerwanego posiadania służebności oraz stosownego upływu czasu, a posiadaczem służebności - według art. 352 § 1 k.c. - jest ten kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności. Zważyć jednocześnie trzeba, iż posiadania prowadzącego do nabycia służebności przez zasiedzenie nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie prawa własności, jest to bowiem posiadanie w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność, a tego typu władanie zgodnie z art. 336 k.c. to ewidentne posiadanie zależne (na kwestię tą zwrócił uwagę Sąd Najwyższy m. in. w postanowieniu z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 171/08, Legalis nr 13667).

W przedmiotowej sprawie, w ocenie Sądu pierwszej instancji, faktycznie z zebranego w sprawie materiału dowodowego wyraźnie wynika element stałego i nieprzerwanego korzystania (posiadania) przez uczestnika (...) S.A. w Ł. z nieruchomości wnioskodawcy i uczestniczek w zakresie odpowiadającym treści służebności, tj. z trwałych i widocznych urządzeń służących przesyłaniu i dystrybucji energii elektrycznej liniami energetycznymi (urządzeń rozumianych jako wynik celowego działania ludzkiego, uzewnętrzniony w trwałej postaci widocznych przedmiotów czy urządzeń wymagających do swojego powstania pracy ludzkiej). Z zebranego w sprawie materiału dowodowego, w ocenie Sądu, nie wynika natomiast jednoznacznie czasokres opisywanego stałego i nieprzerwanego korzystania przez wspomniany podmiot dystrybuujący energię elektryczną z przywoływanych nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności. Nie sposób jednoznacznie bowiem ustalić daty (niezbędnej w kontekście orzeczeń Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 1967 r., III CZP 12/67, Legalis nr 13043 czy też z dnia 23 września 2010 r., III CSK 319/09, Legalis nr 367090) czy sposobu wejścia przedsiębiorcy w posiadanie wzmiankowanej infrastruktury elektroenergetycznej. Brak jest bowiem jakiegokolwiek inwentaryzacji urządzeń przesyłowych w ramach przedsiębiorstwa uczestnika (...) S.A. w Ł. czy też w ramach poprzedników prawnych tego uczestnika - abstrahując od kwestii korzystania z nieruchomości przez Skarb Państwa/przedsiębiorstwo państwowe (do czego odnoszono się m. in. w orzeczeniach Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2009 r., IV CSK 291/09, Legalis nr 184184, z dnia 22 października 2009 r., III CZP 70/09, Legalis nr 173473, z dnia 16 września 2009 r., II CSK 103/09, Legalis nr 285208, 11 grudnia 2008 r., II CSK 314/08, Legalis nr 589182, z dnia 10 lipca 2008 r., III CSK 73/08, Legalis nr 127023, z dnia 26 października 2007 r., III CZP 30/07, Legalis nr 88637, z dnia 25 stycznia 2006 r., I CSK 11/05, Legalis nr 74471), czy też regulacji przewidzianych w ustawie z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. 1990.51.298 ze zm.). Poza udokumentowaniem kopiami odpisów KRS czy też samymi odpisami KRS połączenia uczestnika ze spółkami m. in. (...) Sp. z o.o. w W. czy (...) S.A. w Ł., a także zmian w nazwach firm (...) S.A. w Ł. (niegdyś Zakład (...) S.A. w Ł.) czy (...) Sp. z o.o. w W. (niegdyś (...) Sp. z o.o. w W.) - nie przedłożono żadnych dokumentów wskazujących na status linii i transferu ich posiadania między

poszczególnymi podmiotami począwszy od ich powstania, a wskazać jedynie wypada, że w historycznej dokumentacji, którą finalnie Sąd pominął, wyżej wymienione nazwy przedsiębiorstw nie pojawiają się - widnieją natomiast nazwy Zakład (...), (...) lub (...). Nie sposób też w ocenie Sądu pierwszej instancji ustalić dokładnej daty posadowienia wspomnianej infrastruktury na nieruchomościach opisywanych już we wniosku, bowiem sam wnioskodawca mówi jedynie ogólnie o latach 60-tych, a przedłożone przez uczestnika kopie dokumentacji - jak już wcześniej wskazano - nie zawierają takich treści, które pozwoliłyby na jednoznaczne powiązanie wyszczególnionych w nich elementów infrastruktury elektroenergetycznej z nieruchomością wnioskodawcy czy uczestniczek - w dokumentach tych brak jest jakiegokolwiek odwołania do numeru działki ujawnionego w księdze wieczystej prowadzonej dla przedmiotowej nieruchomości czy do samej księgi wieczystej, zaś samo wzmiankowanie w dokumencie miejscowości, w której leży nieruchomość wyżej przywołanych stron, czy nawet wzmiankowanie nazwiska, bez bliższych danych pozwalających na lokalizację konkretnej nieruchomości, to zbyt mało, by pozabawioną wątpliwości identyfikację nieruchomości, której dokumenty te dotyczyły. Nie przedłożono przy tym żadnych innych materiałów, wskazujących na datę rozpoczęcia eksploatacji sieci, jak choćby umów zawartych z odbiorcami energii dostarczanej przy użyciu przedmiotowej linii. Nie można przy tym zapominać zdaniem Sądu Rejonowego, że zasiedzenie to instytucja wyjątkowa, która wprowadzie z jednej strony legalizuje długotrwały stan faktyczny odpowiadający wykonywaniu danego prawa i porządkuje stosunki, ale zważywszy na skutki, jakie za sobą pociąga, winna być stosowana niezwykle ostrożnie (w tym w kontekście regulacji z art. 21 i art. 64 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. 1997.78.483 ze zm. jak wskazuje się w przypadku zasiedzenia przewidzianego w art. 172 k.c. i nast.). Brak możliwości ustalenia daty i sposobu objęcia przez przedsiębiorstwo energetyczne w posiadanie urządzeń przesyłowych zlokalizowanych na nieruchomości stron czy wspomnianej dokładnej daty posadowienia tych urządzeń czyni bezprzedmiotowym pozostałe rozważania dotyczące sposobu liczenia okresu niezbędnego dla stwierdzenia zasiedzenia służebności oraz ewentualnie kwestii dobrej czy złej wiary i możliwości doliczania sobie okresu posiadania poprzednika w rozumieniu art. 176 k.c. czy kwestii odnoszącej się do zasady jednolitej własności państwowej (art. 128 k.c.).

(...) S.A. w L. - nie wykazała by służył jej jakikolwiek inny tytuł prawny do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy bądź uczestniczek, w tym wynikający ze zgody właścicieli na odpłatne czy nieodpłatne korzystanie z nieruchomości -

Mając na względzie powyższe oraz brak tytułu prawnego uczestnika (...) S.A. w L. do korzystania z nieruchomości wnioskodawcy oraz uczestniczek na cele związane z przesyłem energii, a także brak woli po stronie przedsiębiorcy zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, koniecznej do korzystania z urządzeń, wchodzących w skład jego przedsiębiorstwa, a służących do doprowadzania energii elektrycznej, za zasadne Sąd pierwszej instancji uznał żądanie ustanowienia stosowanej służebności przesyłu w zamian za odpowiednie wynagrodzenie. co znalazło wyraz w sentencji postanowienia. Sąd pierwszej instancji wskazał, iż czasokres na jaki służebność ustanowiono (czas nieoznaczony) był zdeterminowany faktem, iż w brak jest danych wskazujących na to by w najbliższym czasie opisywane urządzenia przesyłowe miałyby zostać zdemontowane. Natomiast wyznaczony terytorialny zakres wspomnianej służebności odpowiada nie tylko części zajętej przez posadowione na powyższych nieruchomościach urządzenia infrastruktury przesyłowej, ale i części niezbędnej do jej eksploatacji rozumianej jako stosowny pas gruntu umożliwiający właściwe korzystanie z urządzeń wchodzących w skład przedsiębiorstwa przesyłowego, a zarazem w jak najmniejszym stopniu stanowiąc uciążliwość dla nieruchomości obciążanej (adekwatnie do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w postanowieniach z dnia 20 kwietnia 2017 r., II CSK 344/16, Legalis nr 1640722, z dnia 5 maja 2016 r., II CSK 330/15, Legalis nr 1488808, z dnia 9 lipca 2015 r., I CSK 629/14, I CSK 629/14, Legalis nr 1303688, czy też z dnia 11 czerwca 2015 r., V CSK 468/14, Legalis nr 1331222). Zakres służebności ustalono w oparciu o opinię biegłego sądowego z zakresu elektroenergetyki (którego wnioski finalnie wyniósł na stosowną mapę biegły sądowy z zakresu geodezji), który wytyczył obszar adekwatny z perspektywy faktycznych potrzeb przedsiębiorstwa, tj. czynności, których podjęcie może okazać się niezbędne z perspektywy korzystania z sieci przesyłowej przez przedsiębiorstwo, a których wyliczenie w przedłożonej przez wyżej przywołanego uczestnika kopii fragmentu Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Dystrybucyjnej należało uznać za listę jedynie przykładową .

Sąd pierwszej instancji nadmienił iż w związku z opinią biegłego sądowego z zakresu elektroenergetyki - rozszerzono ustanawiane ograniczone prawo rzeczowe o niezbędne prawo dojazdu, z którego faktycznie z racji usytuowania

linii pracownicy uczestnika korzystają. Zresztą nawet fakt ewentualnego nie korzystania przez uczestnika z dojazdu do opisywanej linii czy też słupów przez nieruchomości nie zwalnia właścicieli z konieczności zapewnienia takiego dojazdu wobec potencjalnej możliwości powstania konieczności skorzystania z takiego właśnie dojazdu, a ustanawiana w toku niniejszego postępowania służebność ma na celu kompleksowe uregulowanie relacji między właścicielami nieruchomości a przedsiębiorstwem przesyłowym, tak by nie generować w przyszłości innych postępowań między tymi stronami (w typie m. in. odszkodowania za podejmowanie czynności z przekroczeniem wytyczonych granic służebności). Ze względu na obecny charakter nieruchomości, a także brak wykazania podjęcia faktycznych inwestycji budowlanych na tych nieruchomościach, przyjęto dane co do niezbędnego zakresu służebności wraz z drogą dojazdową jak dla terenu nie mającego budowlanego charakteru.

W związku z ustanowieniem służebności przesyłu w wyżej opisanym kształcie Sąd pierwszej instancji przyznał właścicielom nieruchomości obciążanej jednorazowe wynagrodzenie wyliczone w oparciu o opinię biegłego sądowego z zakresu wyceny nieruchomości - z uwzględnieniem obniżenia wartości nieruchomości obciążanej, strat ponoszonych przez właścicieli tych nieruchomości (rozumianych także przez pryzmat utrudnień w korzystaniu z działek zgodnie z ich przeznaczeniem) stosownie do przysługujących udziałów we współwłasności poszczególnych nieruchomości, przewidywanego okresu trwałości przedmiotowych urządzeń przesyłowych, wpływu tych urządzeń na wartość przedsiębiorstwa przesyłowego i możliwość prowadzenia działalności gospodarczej, ale też i z uwzględnieniem społeczno-gospodarczego interesu korzystania z energii elektrycznej (podobnie wskazuje Sąd Najwyższy m. in. w postanowieniu z dnia 9 października 2013 r., V CSK 491/12, Legalis nr 877781).

W konsekwencji Sąd ten zasądził od uczestnika (...) S. A. w L. tytułem jednorazowego wynagrodzeniem za ustanowienie wcześniej opisywanej służebności na rzecz wnioskodawcy G. J. kwotę 36.035,00 zł, zaś na rzecz uczestniczek E. J. i A. J. kwoty po (...)zł. Wynagrodzenie ustalono zbiorczo, tj. w zakresie obu linii, niezależnie od tego, który z oddziałów uczestnika daną linią administruje - kwestie administracji są bowiem wewnętrzną kwestią przedsiębiorstwa, pozostając bez znaczenia dla uprawnionych do uzyskania wynagrodzenia od przedsiębiorstwa, na rzecz którego służebność została ustalona.

Z uwagi na treść art. 520 k.p.c. Sąd pierwszej instancji oddalił na podstawie art. 520 k.p.c. wnioski stron o zwrot kosztów postępowania uznając, iż przedmiot postępowania, a tym samym stopień zainteresowania stron wynikiem niniejszego postępowania, jak również zachowanie stron w toku postępowania, nie dają podstaw ku temu by modyfikować wzmiankowany sposób rozliczenia kosztów tego postępowania, w tym by obciążać tymi kosztami tylko jedną ze stron. Zaś na podstawie art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2018.300 ze zm.) nie uiszczonymi kosztami postępowania (obejmującymi koszty oględzin czy sporządzonych w toku postępowania opinii biegłych obciążono w częściach równych wnioskodawcę i uczestników, nakazując pobrać na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim od wnioskodawcy i uczestniczek kwoty po 6.513,18 zł, zaś od uczestnika 6.333,18 zł (pomniejszając kwotę 6.513,18 zł o dokonane przez tego uczestnika nadpłaty w wysokości 180 zł).

Apelację od postanowienia wniosła (...) S.A. zaskarżając je **w całości i zarzucając**

I. naruszenie przepisów postępowania w sposób mający istotny wpływ na wynik postępowania, tj.:

1) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

a) pominięcie dowodu z dokumentów przedłożonych przez pozwaną, tj. karty inwentarzowej, decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w P. nr (...), wykazu właścicieli oraz kopii protokołu (...) i uznanie że dokumenty te są nieprzydatne dla wykazania daty od której rozpoczął się bieg terminu zasiedzenia, podczas gdy w świetle zeznań wnioskodawcy dokumenty te zasługiwały na wiarę i były przydatne dla wykazania biegu zasiedzenia,

b) brak wszechstronnej i logicznej analizy materiału dowodowego i pominięcie wniosków wynikających z zeznań wnioskodawcy oraz przedłożonej przez uczestniczkę dokumentacji w zakresie okresu, w jakim rozpoczęło się wykonywanie przez poprzednika prawnego służebności gruntowej o treści służebności przesyłu,

2) **art. 229 k.p.c.** przez uznanie za nieudowodniony fakt wykonywania służebności gruntowej o treści służebności przesyłu począwszy od 7 lutego 1973 r. pomimo przyznania tej okoliczności wprost przez wnioskodawcę (k. 995-996 w zw. z k. 998 i 118).

3) **art. 232 k.c. w zw. z art. 6 i 7 k.c.** przez uznanie, że uczestniczka ad. 1 nie podolała ciężarowi dowodowemu w zakresie wykazania przesłanek zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu, podczas gdy w świetle zeznań wnioskodawcy oraz przedłożonej dokumentacji wykazano posiadanie i wykonywanie służebności gruntowej w sposób nieprzerwany i ciągle przez poprzedników prawnych uczestniczki ad. 1 w zakresie trwałych i widocznych urządzeń w postaci elektroenergetycznych linii napowietrznych ze stanowiskami słupowymi, przez okres wynikający z art. 172 k.c. w pierwotnym brzmieniu,

II. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1) **art. 305² § 2 k.c. i art. 305¹ k.c.** przez ich zastosowanie i ustanowienie służebności przesyłu obciążającej nieruchomość wnioskodawcy i uczestniczek ad. 2 i 3 w sytuacji, gdy uczestniczka ad. 1 dysponuje już prawem do korzystania z nieruchomości wnioskodawców w postaci służebności gruntowej o treści służebności przesyłu nabytej w drodze zasiedzenia,

2) **art. 292 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c. oraz art. 172 k.c.** - poprzez ich niezastosowanie i nieuprawnione przyjęcie, iż w sprawie niniejszej nie doszło do nabycia przez poprzednika prawnego uczestniczki ad. 1 służebności gruntowej o treści służebności przesyłu na nieruchomości wnioskodawcy w drodze zasiedzenia.

W konkluzji skarżący wnosił o zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie wniosku oraz zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych, za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest zasadna albowiem postawione w niej zarzuty w większości zasługują na podzielenie.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że apelacja pełna cum beneficio novorum polega na tym, że Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę ponownie, kontynuując rozprawę rozpoczętą przed Sądem pierwszej instancji. Wynika to z art. 378 § 1k. p. c., zgodnie z którym Sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę, a nie środek odwoławczy. Obowiązkiem Sądu odwoławczego jest zastosowanie właściwego prawa materialnego, usunięcie błędów popełnionych przez Sąd pierwszej instancji, niezależnie od tego czy zostały zarzucone w apelacji. Dokonanie zatem odmiennej oceny prawnej, gdy zarzutu naruszenia prawa materialnego w postaci konkretnego przepisu w apelacji nie było, nie tylko nie stanowi przekroczenia jego granic ale jest wykonaniem obowiązku wynikającego z istoty apelacji. System apelacji pełnej nakłada na Sąd odwoławczy dokonanie ustaleń własnych. Jeżeli własne ustalenia są zgodne z ustaleniami Sądu pierwszej instancji, nie istnieje potrzeba ich powtarzania i wystarczające jest powołanie się na nie. Natomiast przy zmianie ustaleń konieczne jest przedstawienie w uzasadnieniu wyroku wywodu zawierającego ocenę dowodów, przy czym Sąd drugiej instancji może zmienić ustalenia faktyczne, stanowiące podstawę wydania wyroku Sądu pierwszej instancji bez przeprowadzenia postępowania dowodowego uzasadniającego odmienne ustalenia, chyba, że szczególnie okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego postępowania. (por. wyrok SN z 10 grudnia 2009r., III UK 54/09, Lex nr 602073 oraz z 30 września 2009r., VCSK 95/09, Lex nr 688059).

Z powyższych względów Sąd Okręgowy jako sąd meritti dokonał własnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i na jego podstawie dokonał odmiennej od Sądu pierwszej instancji oceny prawnej w zakresie podniesionego zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, uznając go

za zasadny, co skutkowało zmianą zaskarżonego orzeczenia na podstawie art. 386 § 1k.p.c w zw. z art. 13§2 k.p.c. i oddaleniem wniosku.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Normy swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i ważąc ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego.

Do uznania zarzutu naruszenia przepisu art. 233 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego za uzasadniony dochodzi zatem tylko wówczas, gdyby skarżący wykazał uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów. Pozwany posługując się wyłącznie argumentami jure, musiałby wykazać zatem, iż Sąd I instancji rażąco naruszył ustanowione w wymienionym przepisie zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów i że naruszenie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy. Postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego nie może natomiast polegać na zaprezentowaniu przez skarżącego stanu faktycznego na podstawie własnej subiektywnej oceny dowodów, a tylko na podważeniu podstaw tej oceny z wykazaniem, że jest ona rażąco wadliwa lub oczywiście błędna.

Przenosząc powyższe wskazania na grunt badanej sprawy zgodzić się należy ze skarżącym, iż Sąd pierwszej instancji błędnie pominął dowody z dokumentów przedłożonych przez pozwaną, tj. karty inwentarzowej, decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w P. nr (...), wykazu właścicieli oraz kopii protokołu (...), a w konsekwencji błędnie też uznał, iż są one nieprzydatne dla wykazania początku biegu zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu, podczas gdy dokumenty te posiadały walor dowodu i mogły prowadzić do wykazania początku biegu zasiedzenia. W tym miejscu podnieść należy, iż wniosek o ustanowienie służebności przesyłu po pierwsze był spowodowany istnieniem na gruncie urządzeń przesyłowych w postaci dwóch linii napowietrznych średniego napięcia 15 kV oraz posadowionych słupów, na których linie te zostały rozciągnięte. Fakt istnienia tych urządzeń nie był sporny podobnie jak ich wykorzystywanie na cele związane z przesyłem energii elektrycznej. W dacie nabycia przez wnioskodawcę dawnej działki nr (...) (obecnie nr (...) i (...)) były na niej wybudowane urządzenia sieci elektroenergetycznej o napięciu 15 kV każda, które są na nich także i obecnie. Ustalił to zresztą na podstawie zeznań wnioskodawcy sąd pierwszej instancji. W ocenie Sądu Okręgowego dokumenty pominięte przez Sąd wbrew stanowisku Sądu pierwszej instancji nie stoją w pozycji do ustaleń Sądu Rejonowego, a wprost przeciwnie potwierdzają ustalenia, że linie napowietrzne istniejące na działce wnioskodawcy i uczestniczek istniały w dacie ich nabycia w drodze umowy sprzedaży w dniu 7 lutego 1973 r. Nie można się także zgodzić z Sądem pierwszej instancji, że kopie karty z księgi inwentarzowej, decyzji nr (...) wydanej przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w P., wykazu właścicieli działek występujących w projekcie, czy protokołu nr (...) nie zawierają takich treści, które pozwoliłyby na jednoznaczne i wyraźne powiązanie wyszczególnionych w nich elementów infrastruktury elektroenergetycznej z nieruchomością wnioskodawcy oraz uczestniczek A. J. i E. J. ze względu na ich małą konkretyzację i brak załączników mapowych. Mimo rzeczywiście stosunkowo małej czytelności złożonych dokumentów bezspornie jedno z nich wynika, że dotyczą one linii energetycznej B. – T., a poza sporem pozostawało, że jedna z linii biegnąca przez sporne działki jest elementem właśnie przebiegu linii energetycznej B. – T., co wnioskodawca wprost wskazał we wniosku. Strony nie twierdziły także, że odcinek tej linii biegnący przez sporne działki powstał w innym okresie czasu niż cała linia B. – T. lub, że istnieje inna, niezależna od tej przebiegającej przez działki wnioskodawcy tej samej relacji linia energetyczna.

Sam wnioskodawca we wniosku wskazywał, że na jego nieruchomości od wielu lat zlokalizowane są dwie linie napowietrzne 15 kV, jedna w kierunku T. i druga w kierunku S.. Wnioskodawca przyznał także, że linie te istniały w dacie nabycia przez niego spornych nieruchomości na podstawie umowy ich sprzedaży zawartej w dniu 7.02.1973 r., a jedynie podnosił, iż budowie linii poprzednik prawny wnioskodawcy się sprzeciwiał.

Dokument złożony w kserokopii dotyczący elektroenergetycznej linii przesyłowej wyraźnie odnosi się do linii napowietrznej T. – B. i wynika z niego iż została wybudowana w 1954 r., a przejęta do użytkowania 31 XII 1981 r. od Zakładu (...), w jego treści jest odniesienie do wysokości napięcia 15 kV. Dokument ten nadto nie został zakwestionowany. W ocenie Sądu Okręgowego także pozostałe dokumenty złożone przez uczestnika na okoliczność czasu posiadania, jego charakteru i następstwa prawnego nie powinny zostać pominięte. Z decyzji Nr (...) Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w P. Nr (...) z 22 grudnia 1972 r.. o zatwierdzeniu planu realizacyjnego wynika, iż linia B. – T. została poddana remontowi bez zmiany jej przebiegu. Fakt oddania zmodernizowanej linii do użytku wynika natomiast z protokołu nr (...) ze sprawdzenia stanu technicznego obiektu elektroenergetycznego z 31 sierpnia 1973 r.. Dowody te wskazują zatem, że w 1972 r. była wybudowana linia relacji B. – T., która ze względu na swój stan wymagała modernizacji. Zapisy z przedstawionych dokumentach uwiarygadniają twierdzenia uczestnika o wybudowaniu obu spornych linii już w 1954 r., a z pewnością o ich istnieniu w dacie 7 lutego 1973 r. tj. w dacie przejścia własności spornych działek na wnioskodawcę.

Poza sporem pozostawało, że linia posadowiona na działce wnioskodawcy i uczestniczek jest elementem tej linii co przemawia, za tym, że dokumenty złożone do akt sprawy przez uczestnika dotyczą także odcinaka przebiegającego przez działkę wnioskodawcy, nawet jeżeli to nie on podlegał modernizacji. Z protokołu nr (...) wynika, że sprawdzenia technicznego zmodernizowanej linii dokonano 31 sierpnia 1973 r. W protokole tym wskazano jako inwestora Zakład (...), a użytkownika Zakład (...). Wnioskodawca kupując działki kupił je, z istniejącą na nich infrastrukturą energetyczną. Data 7 lutego 1973 r. może zatem być przyjęta jako data pewna dla początku terminu zasiedzenia służebności o treści służebności przesyłu.

Poza sporem pozostawało także, iż druga linia napowietrzna relacji B. – S. była budowana w tym samym okresie. W tej sytuacji zarzut uczestnika, iż wykazał datę posadowienia obu linii, a tym samym początek biegu zasiedzenia jest zasadny. Istnienie obu linii co najmniej w dacie nabywania przez wnioskodawcę spornych nieruchomości zostało wykazane, co czyni zarzut naruszenia art. 232 k.p.c. c. w zw. z art. 6 k.c. oraz 229 k.p.c. także uzasadnionym. W ocenie Sądu Okręgowego wykazane zostało także przez uczestnika następstwo prawne.

Sąd Okręgowy nie podziela stanowiska Sądu pierwszej instancji, że na przeszkodzie do uwzględnienia zarzutu zasiedzenia stoi nie skonkretyzowanie sposobu wejścia przedsiębiorcy w posiadanie wzmiankowanej infrastruktury elektroenergetycznej oraz brak jakiegokolwiek inwentaryzacji urządzeń przesyłowych w ramach przedsiębiorstwa uczestnika (...) S.A. w L. czy też w ramach poprzedników prawnych tego uczestnika. Sąd odwoławczy rozpoznający sprawę aprobuje bowiem najnowszą linię orzecniczą SN, wyrażoną m.in. w postanowieniu z 25 stycznia 2019 r., sygn.. akt IV CSK 313/189 (oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2017 r., V CSK 356/16), że „ do wykazania kontynuowania posiadania służebności przesyłu przez przedsiębiorstwo przesyłowe nie jest konieczne udowodnienie przeniesienia przez jego poprzednika prawnego konkretnie oznaczonych urządzeń technicznych; wystarczy wykazanie, że urządzenia służące do przesyłu istniały w oznaczonym miejscu, były wykorzystywane do tego celu i działanie to jest kontynuowane. W przypadku linii energetycznej wystarczające jest wykazanie jej trwałego, niepodlegającego zmianom przebiegu i lokalizacji na nieruchomości obciążonej, nie ma natomiast istotnego znaczenia skład techniczny urządzeń przesyłowych i protokolarne potwierdzenie ich przekazania następcy”. Przenosząc powyższe na grunt badanej sprawy stwierdzić należy, iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wykazał, iż co najmniej od 7 lutego 1973 r., iż urządzenia energetyczne związane z zarówno z linią relacji B. – T. i jak i linią relacji B. - S. istniały w obecnym kształcie co najmniej od 7 lutego 1973 r., były i są wykorzystywane do przesyłu energii elektrycznej i były i są wykorzystywane przez przedsiębiorstwa przesyłowe. Podkreślił ten fakt także Sąd pierwszej instancji wskazując, iż z zebranego w sprawie materiału dowodowego wyraźnie wynika element stałego i nieprzerwanego korzystania (posiadania) przez uczestnika (...) S.A. w L. z nieruchomości wnioskodawcy i uczestniczek w zakresie odpowiadającym treści służebności, tj. z trwałych i widocznych urządzeń służących przesyłaniu i dystrybucji energii elektrycznej liniami energetycznymi (urządzeń rozumianych jako wynik celowego działania ludzkiego, uzewnętrzniiony w trwałej postaci widocznych przedmiotów czy urządzeń wymagających do swojego powstania pracy ludzkiej).

W przedmiotowej sprawie następstwo prawne uczestnika wynika także z odpisów z KRS Z dniem 31 sierpnia 2010 r. doszło do połączenia tej spółki ze spółkami m. in. (...) Sp. z o.o. w W., (...) S.A. w Ł. czy (...) Sp. z o.o. w Ł. w trybie art. 492 § 1 pkt 1 ksh poprzez przeniesienie całego majątku wymienionych spółek na wspomnianego uczestnika.

Przejmowana spółka (...) S.A. w Ł. pierwotnie nosiła nazwę Zakład (...) S.A. w Ł.. Zaś przejmowana spółka (...) Sp. z o.o. w W. pierwotnie nosiła nazwę (...) Sp. z o.o. w W.. Z protokołu nr (...) wynika, że inwestorem modernizacji linii B. – T. , w latach siedemdziesiątych był Zakład (...), a użytkownikiem Zakład (...).

Faktem powszechnie znanym , że przedsiębiorstwa przesyłowe nabywały majątek w postaci własności urządzeń przesyłowych wybudowanych przez Państwo czy to na gruntach państwowych czy prywatnych państwowe w wyniku uwłaszczenia państwowych osób prawnych co wiązało się z przeniesieniem posiadania tych urządzeń o treści odpowiadającym służebności przesyłu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że służebność przesyłu obejmuje uprawnienie do utrzymywania posadowionych na nieruchomości urządzeń i korzystania z nich zgodnie z ich przeznaczeniem, chociażby potrzeba taka aktualizowała się rzadko. Wymaganie, aby posiadanie służebności miało w tym zakresie charakter nieprzerwany, należy oceniać z uwzględnieniem właściwości urządzeń i ich funkcji, nie zaś jako konieczność prowadzenia ciągłych, względnie częstych robót naprawczych lub konserwacyjnych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2017 r., V CSK 33/17 i 6 kwietnia 2018 r., IV CSK 542/17).

Uwłaszczenie państwowych osób prawnych doprowadziło zatem do przeniesienia posiadania wybudowanych przez Państwo urządzeń energetycznych także na spornych działkach. Poza sporem pozostawało , że sporne odcinki obu linii energetycznych znajdują się w posiadaniu uczestnika. Ze względu na ich charakter należy przyjąć , iż objęcie tych linii we władanie uczestnika , a wcześniej jego poprzedników prawnych miało miejsce za zgodą ich poprzedniego właściciela tj. Skarbu Państwa. Uwłaszczenie przedsiębiorstw państwowych mieniem państwowym następowało w dwóch etapach: pierwszy etap polegał na nabyciu z dniem 5 grudnia 1990 r. użytkowania wieczystego zarządzanych gruntów i własności budynków, urządzeń i lokali znajdujących się na tych gruntach (por. art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości, Dz.U. Nr 79, poz. 464), drugi – na nabyciu z dniem 7 stycznia 1991 r., na podstawie przepisu art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U. z 1991 r. Nr 2, poz. 6), pozostałych składników mienia państwowego będących w jego dyspozycji (por. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991 r., III CZP 38/91, OSNC 1991, nr 10-12, poz. 118, zasada prawna, oraz z dnia 5 czerwca 2018 r., III CZP 50/17, Biul. SN 2018, nr 6, poz. 6). W nowszej judykaturze coraz silniej reprezentowane jest jednak stanowisko, że do nabycia własności urządzeń przesyłowych oraz posiadania mogącego prowadzić do zasiedzenia służebności umożliwiającej korzystania z tych urządzeń doszło dopiero z dniem 7 stycznia 1991 r. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2016 r., V CSK 224/15, z dnia 25 maja 2016 r., V CSK 547/15, z dnia 26 lipca 2018 r., IV CSK 23/17 i IV CSK 136/17 oraz uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2017 r., III CZP 101/16).

Z powyższych względów nie można zgodzić się ze stanowiskiem wnioskodawcy, iż przeszkodą do zasiedzenia spornej nieruchomości jest dawna norma art. 128 k.c. zgodnie , z która ze względu na zasadę jednolitego funduszu własności państwowej do 1 lutego 1989 r przedsiębiorstwo przesyłowe mogło jedynie sprawować zarząd mieniem państwowym na rzecz i w imieniu Skarbu Państwa, a uczestnik nie wykazał ani faktu ani okoliczności ani daty przeniesienia posiadania nieruchomości przez Skarb Państwa na rzecz przedsiębiorcy. Fakt posiadania został bowiem wykazany.

Z powyższych względów zarzut zasiedzenia służebności o treści służebności przesyłu został przez uczestnika przez wykazany i został uwzględniony. W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy podkreśla, iż zarzut taki był dopuszczalny. Sąd odwoławczy aprobuje bowiem tę linię orzecniczą SN (np. post. z dnia 20 grudnia 2018 r., II CSK 732/17), że w sprawie z wniosku właściciela nieruchomości o ustanowienie służebności przesyłu sąd może rozpoznać zarzut posiadacza urządzeń przesyłowych, że służebność została już uprzednio nabyta w drodze zasiedzenia przez jego poprzednika prawnego. 2. Przedsiębiorca przesyłowy, podnosząc w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu, zarzut jej zasiedzenia, broni się przed żądaniem właściciela nieruchomości, argumentując, że doszło już do nabycia tego ograniczonego prawa rzeczowego przez tego przedsiębiorcę lub przez inną osobę, co oznacza, iż żądanie

jest bezzasadne albo bezprzedmiotowe. Taki zarzut ma charakter obronny (defensywny); jest reakcją na działanie wnioskodawcy i zmierza wyłącznie do ubezskutecznienia jego żądania.

W przedmiotowej sprawie uczestnik wykazał posiadanie służebności co najmniej od 7 lutego 1973 r. do chwili obecnej, wypełniając przesłanki z art. 172 §1 k.c. tj posiadanie oraz upływ 30 letniego okresu posiadania, przy przyjęciu złej wiary przedsiębiorstwa przesyłowego. Koniec okresu zasiedzenia służebności odpowiadającej służebności przesyłu upłynął zatem w dniu 7 lutego 2003r.

Wobec powyższego wniosek podlegał oddaleniu .

W pozostałej części apelacja była niezasadna i podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13§ 2 k.p.c.

O kosztach postępowania za pierwszą instancję orzeczono na podstawie art. 520§2 k.p.c. w zw. z art. 108§1 k.p.c. uznając, iż powinni je ponieść wnioskodawca i uczestniczki, których wniosek o ustanowienie służebności został w całości oddalony.

O kosztach postępowania odwoławczego także orzeczono na podstawie art. 520§2 k.p.c.

Wiesława Śmich Bogusława Jarmołowicz – Łochańska Agnieszka Wiśniewska